

SVĖDASŲ VARPAS

2020 m. rugsėjo mėn.

Nr. 9 (51)

Leidžiamas nuo 2016 m. liepos 1 d.

Aukštaitiškas koplytstulpis Suvalkijoje prie Dievogalos upelio

Gvidas Kazlauskas, kilęs iš Vaitkūnų kaimo, prie Šetekšnos upės, ir niekada dvasiškai nepalikęs šio Sėlių krašto kampelio, gyvenimo kelio vingių nulemtas, Suvalkijos krašte, prie Dievogalos upelio tvenkinio, Kauno rajone Virbališkių kaime plikame lauke prieš 20 metų įkūrė sodybą. Dabar čia jau didelių medžių ir juose čiulbančių paukštelių apsuptyje jis laimingai gyvena su žmona Janina. Dažnai apsilanko trys dukros ir artimieji su šeimomis. Už šią laimę dėkodamas Dievui, su žento Šarūno ir anūko Povilo pagalba sodybos kiemelyje pastatė gražų koplytstulpį.

2020 m. liepos 19 d. Gvidas sukviėtė gimines, draugus, Vaižgantiečių klubo narius ir kaimynus į koplytstulpio pašventinimo iškilmes. Pašventinti koplytstulpio, lydimas „Svėdasų varpo“ vyriausio redaktoriaus Stasio Gavenavičiaus, atvyko Jo Eminencija kardinolas Sigitas Tamkevičius, kurį susirinkę į iškilmes žmonės sutiko plojimai. Kardinolas su kiekvienu svečiu pasisveikino asmeniškai, taip sukurdamas

nesuvaržytą, jaukią šventės atmosferą. Šeimnininkas Gvidas iškilmių įžanginiame žodyje paminėjo sodybos įkūrimo peripetijas, padėkojo žmonėms, padėjusiems įkurti aukštaitišką sodybą Suvalkijos žemėje. Taip pat pabrėžė,

kad pats nuostabiausias džiaugsmas ir mažas stebuklas, kad pašventinti koplytstulpio atvyko Jo Eminencija kardinolas Sigitas Tamkevičius. Jis pakvietė kardinolą pasodinti medelį, ilgam atminimui apie jo apsilankymą šioje sodyboje. Šeimnininkas sakė tikintis, kad Rūpintojėlis ilgai globos šią sodybą ir joje gyvenančius žmones. Doc. Aleksandras Kirka ir kino režisierius Arvydas Barysas pamalonino susirinkusius svečius nuotaikingomis dainomis. Anykštėnų-vaižgantiečių klubo nariai, buvę tremtiniai, inžinierius visuomenininkas Valerijonas Senvaitis ir architektas Jonas Lukšė pasidalino išpūdžiais. Pasisakė akademikas Albinas Kusta, savo kūrybos eiles skaitė poetas Alfonsas Pakėnas.

Po koplytstulpio pašventinimo, muzikinės programos ir pasisakymų iškilmių svečiai nuotaikingai šnekučiausi prie švediško stalo.

Gvidas Kazlauskas su žmona Janina kardinolui ir svečiams aprodė savo sodybą, šalia parko takelio užaugusius vardinčius medžius, tvenkinį. „Ekskursija“ baigėsi geriant kavą prie lauko stalo šalia tvenkinio.

Kardinolas, palinkėjęs visiems geros sveikatos ir kitokių Dievo malonių, išvyko atgal į kuriją Kaune, palikdamas sodyboje gerą aurą.

*Dimisijos pulkininkas
iš Untupių kaimo, netoli Svėdasų
Vitas Rimkus*

Svėdasų seniūnijos seniūnaičių sueiga Daujočiuose

Birželio 30 dieną Daujočiuose įvyko išplėstinė seniūnaičių sueiga. Jos tikslas buvo įvertinti paraiškas, pateiktas „Remti bendruomeninę veiklą savivaldybėse“ programai. Šiais metais pagal šią programą Svėdasų seniūnijai skirta 1372 eur. Paraiškas parengė dvi bendruomenės – Daujočių ir Vaižganto krašto. Išplėstinė sueiga abiejų bendruomenių paraiškas įvertino teigiamai ir pritarė finansavimui.

Daujočių gyventojai bus mokomi įrengti žaliuzes ir taip gerinti savo bendruomenės namų gerbūvį. Vaižgantiečiai apsirūpins įranga ir pagražins ne tik savo gyvenviečių aplinką, parką, bet ir protėvių kapus.

Sueigos dalyviai, atlikę savo biurokratinę misiją, pasinaudojo kvietimu ir Daujočiuose apžiūrėjo bendruomenės namus, įvertino, kas jau padaryta ir iš klausė bendruomenės pirmininko, seniūnaičio Alekso Aleksūno, kokie darbai tuoj tuoj prasidės bendruomenės namuose. Daujotiškiai 2015 metais iš savivaldybės gavo panaudai senojo vaikų darželio-mokyklos patalpas. Per šį laikotarpį buvo įdėta nemažai pastangų tvarkant keletą metų nenaudojamas ir griuvėsiais betampančias patalpas. Buvo iš naujo suremontuota stogo danga, o kadangi nenaudojamas pastatas buvo atjungtas nuo elektros tinklo, tai iki pastato reikėjo sumontuoti požeminį elektros įvadą, į buitines patalpas atvesti vandentiekį, jose pastatyti higieninius įrenginius. Šiuo metu vienoje salėje jau yra gražios pakabinamos lubos, įrengti

Prie Daujočių bendruomenės namų stovi Butėnų bendruomenės pirmininkė Lendrina Meškauskaitė, Aulelių seniūnaitis Algis Žgunas, Svėdasų seniūnaitė Virginija Valikonytė, Daujočių seniūnaitis Aleksas Aleksiūnas, Kunigiškių seniūnaitis Pranas Maišelis, Vaitkūnų seniūnaitė Zita Berkevičienė

modernūs LED šviestuvai, pradėtas grindų remontas. Reikėjo nemažai pasistengti tvarkant aplinką: suremontuotos apgriuvusios pavėsinės, atstatytos kaip po karo atrodžiusios išvartytos metalinės tvoros. Visas kiemelis buvo duobėtas, todėl atvežta grunto ir išlyginta, užsėta nauja veja. Teritorijoje buvo priaugusių menkaverčių medžių ir krūmų, kuriuos sutvarkius jau galima organizuoti renginius, įrengta automobilių stovėjimo aikštelė. Bendruomenės namų prieigose pasodintos gėlės puošia aplinką, buvusi tragiškos išvaizdos metalinė tvora dažoma apsauginiais dažais, kurie suteikia paviršiui gražią išvaizdą ir atnaujina metalą.

Pagal „Pagrindinės paslaugos ir kaimų atnaujinimas kaimo vietovėse“ programą skyrus finansavimą, vykdomas projektas „Daujočių bendruo-

menės namų pastato pritaikymas bendruomenės poreikiams“. Bus suremontuotos Daujočių bendruomenės namų patalpos (sumontuotas pandusas, skirtas neįgalųjų patekimui į bendruomenės namus, pakeisti langai, sumontuotos šiuolaikinio stiliaus lubos, įrengtas modernus apšvietimas, perdažytos sienos, atnaujintos grindys ir atlikti kiti lokalinėje sąmatoje numatyti darbai).

Daujočių bendruomenė vienintelė 2020 metais pasiryžo dalyvauti savivaldos užimtumo didinimo programoje ir nuo š. m. birželio 1 iki lapkričio 3 dienos turės vieną dirbantį kraštiečių, kuris gaus atlyginimą, pasididins savo darbo stažą ir tuo pačiu atliks daug darbų visoje seniūnijoje. Kai lankėmės Daujočiuose, Rimantas dažė bendruomenės namų teritoriją juosiančią metalinę tvorą.

Prie pernai už programos pinigų atstatyto Daujočių stogastulpio stovi Zita Berkevičienė, Saulius Rasalas, Virginija Valikonytė, Pranas Maišelis, Lendrina Meškauskaitė

Išvažiuojant iš Daujočių sustojome prie kryžkelėje stovinčio stogastulpio, kuriam atstatyti pernai iš programos „Remti bendruomeninę veiklą savivaldybėse“ skirtos lėšos. Stogastulpis šviečia savo naujumu ir, stovėdamas gražiai sutvarkytoje kryžkelėje, patraukia kiekvieno keliauninko akį. Patraukia ir byloja – čia gyvena, tie kuriems svarbi jų kaimo ateitis ir praeitis.

Svėdasų seniūnas Saulius Rasalas

Susitikime VAIŽGANTINĖSE!

Rugsėjo 12 d. 13 val.

Malaišių k. (Anykščių r., Svėdasų sen.)

Jau dvyliką kartą susiburkime tradicinėje šventėje Juozo Tumo-Vaižganto gimtinėje. Visi kartu pagerbime Vaižganto ir kitų premijų laureatus, susitikime su žymiais žmonėmis, apžiūrėsime parodas, pabendrausime prie Vaižgantių laužo, pasiklausysime nuotaikingo Anykščių kultūros centro kapelos „Griežta“ (vadovas Kęstutis Grigaliūnas) koncerto, pasivažinsime uteniškių šaulių išvirsta šauliška koše. Bus prekiaujama knygomis ir suvenyrais Vaižgantiška tematika.

Smulkesnė informacija teikiama tel.: 8 682 33 024, 8 620 45 339.

Registruojant bus filmuojama ir fotografuojama.

Organizatoriai: Anykščių kultūros centro Vaitkūnų skyrius, Asociacija Vaižgantių klubas „Pragiedrylės“, Svėdasų krašto (Vaižganto) muziejus

Partneriai:

Informaciniai partneriai: **Sietis ANYKŠTA**, **Užimtumo tarnyba**, **SAULIUS RASALAS**, **AIKŠTATIKAS-FOREMBAR**, **ROKOSKIS**

Norinčius ir galinčius finansiškai paremti šį prasmingą renginį, pinigines aukas prašome pervesti į Vaižgantiečių klubo „Pragiedrylės“ sąskaitą banke Swedbank

LT 3 6 7 3 0 0 0 1 0 0 9 4 6 2 6 4 9 7

(Klubo kodas 3 0 0 5 4 6 8 2),

nurodant tikslinę paskirtį:

„Vaižgantių“ organizavimui.

Ta pačia proga norime priminti, kad vykstantys į „Vaižgantines“ iki šventės pradžios nuo 10 val. gali aplankyti ir Kunigiškių I kaime veikiančią Svėdasų krašto (Vaižganto) muziejų. O VŠĮ „Atvertos langinės“ kviečia visus iš ryto užsukti į Svėdasų Šv. Arkangelo Mykolo parapijos bažnyčią ir susipažinti su ten esančiais meno kūrniais, tautodailės darbais.

„Svėdasų varpo“ informacija

Nenustokime dirbti taip, kad seniūnijoje gyvenimas gerėtų, o Svėdasai tobulėtų!

Naujovės Svėdasų gimnazijoje

Svėdasų J. Tumo-Vaižganto gimnazija planuoja teikti naują mokymo paslaugą, t.y. mokymą B kategorijos vairavimo teisėms įsigyti. 3-ios g. klasėje mokiniai nemokamai mokysis vairavimo teorijos ir turės teisę išlaikyti mokyklinį vairavimo teorijos egzaminą. 4-oje g. klasėje mokysis vairavimo praktikos ir išlaikys mokyklinį vairavimo egzaminą. Kviečiame būsimus 11-okus ir 12-okus pasinaudoti šia paslauga.

Gimnazijos inf.

Pakeisti atliekų konteineriai

Čiukuose stovėjo dideli bendri atliekų konteineriai. Jie labai greitai būdavo perpildomi. Čiukų, Bajorų kaimų ir pamario gatvių gyventojai neturėdavo, kur padėti savo atliekas. Atlikus tyrimą pastebėta, kad pravažiuojantys Kupiškis-Utena nesąžiningi asmenys

atvežtomis atliekomis pripildo konteinerius, negana to, dalį jų palieka šalia konteinerių. Š. m. liepos pabaigoje klausymas išspręstas. Dideli konteineriai išvežti, o gyventojai aprūpinti individualiais konteineriais. Mokestis nepadidėjo, o patogumo ir tvarkos daugiau.

Pasirūpinta eismo saugumu

Administracija kreipėsi į Lietuvos automobilių kelių direkciją dėl saugaus eismo ženklo Nr. 203 „Duok kelią“ pastatymui ties J. Tumo-Vaižganto ir Alaušo gatvių, esančiame vienos krypties kelyje. Ženklas jau yra pakabintas, todėl dešinės rankos taisyklė nustojo galioti.

Seniūnijos inf.

Tęsiama Joninių tradicija

Svėdasų yventojai patenkinti. „Ačiū Vaižganto krašto bendruomenei, ačiū dalyviams, ačiū seniūnui už gražų

šventės organizavimą.“

Kaimynė

Reikia neužmiršti sovietinio bunkerio problemos!

2018 m. birželio mėn. „Svėdasų varpas“ rašė:

„Sunku suvokti, kad iki šiol į ją (J. Tumo Vaižganto metų priemonių programą) nepateko Svėdasų antžeminis bunkeris, esantis priešais kapines, dešinėje kelio Anykščiai-Rokiškis pusėje. Užrašo „Meždu. Nar. Kab. SSSR“ čia nebeliko, bet apleistas bunkeris, dengiamas poros eglaičių ir apžėlusių menkaverčių karklų, alksnių bei kitų krūmų su piktžolėmis, riogso iki šiol.“

Buvęs Anykščių rajono meras žadėjo šį klausimą išspręsti, tačiau sovietinis bunkeris ir toliau „puikuoja“?

„Svėdasų varpo“ inf.

Svėdasuose skambiai nušurmuliavo „Svėdasynė“

Prieš septynerius metus asociacijos „Svėdasų bendruomenė“ pradėtas organizuoti orientacinis žaidimas „Atrask ir pažink Svėdasus“ išaugo į miestelio šventę „Svėdasynę“. Ji kasmet sutraukia daug vietinių ir svetur gyvenančių svėdasiškių bei miestelio svečių.

Lietuvos Respublikos Seimas 2020 metus paskelbė Vilniaus Gaono ir Lietuvos žydų istorijos metais. Prieš karą Svėdasų miestelyje gyvenę žydai vertėsi prekyba ir amatais. Vokiečiams okupavus Lietuvą, Svėdasuose žydai buvo išžudyti. „Svėdasynė“ šiais metais buvo dedikuota žydams atminti. Orientaciniame žaidime komandos varžėsi trasoje, lankė su žydų istorija susijusias miestelio vietas, dalijosi žiniomis apie šios tautos istoriją, gyvenimo būdą. Norintieji gavo paragauti žydų nacionalinio užkandžio.

„Senjorų klubas“ surengė šaškių turnyrą, kasų pynimo, kaklaraiščių rišimo, bulvių skutimo, saldinių rinkimo varžytuves ir visus apdalijo vertingais prizais. „Mažylių pievoje“ jauniausieji šventės dalyviai, prižiūrėti tėvelių, šturmavo batuto pilį, į orą leido muilo burbulus, animatorių buvo papuošti linksmomis veidukais ir mėgavosi cukraus vatos gaminiais. „Vaikų kampelyje“ buvo organizuotos linksmos estafetės, veikė

lauko žaidimų aikštelės. Svėdasų krašto amatininkų mugėje vietos darbuoliai prekiaavo krepšiais, medžio drožiniais, veltais gaminiais, mežginiais, medumi ir visokiais kitais namų ūkyje naudojamais daiktais ir produktais.

„Svėdasynėje“ grojo ir dainavo Anykščių kultūros centro (AKC) Svėdasų skyriaus ansamblis, svėdasiškė Aušrinė Neniškytė, iš Užpalių atvykusi jaunimo grupė „Dark light“. Šventės viešnia Asta

Pilypaitė renginį įvertino kaip gerai organizuotą. Šventės dalyviams pietus gamino iš Debeikių atvykęs aukštos kvalifikacijos virėjas. Nuo ryto iki pavakario užėmė miestelis, pripildytas smagių emocijų, malonių kvapų, muzikos garsų, mielų pokalbių, jaukaus buvimo kartu. Šiais metais šventę finansavo Lietuvos žemės ūkio ministerija, AKC Svėdasų biblioteka, Svėdasų kultūros skyrius, verslo įmonės „Alauša“, „Cesta“, „Pas Gedą“, „Pas Jurgitą“, o taip pat ir pavieniai asmenys.

Nuoširdžiausiai ačiū visiems, prisidėjusiems prie šios gyvenimo šventės kūrimo, organizavimo ir įgyvendinimo.

*Asociacijos „Svėdasų bendruomenė“ tarybos narė
Virginija Valikonytė*

Kunigiškiuose vėl susibūrė „deimančiukai“

Įspūdingus rankdarbius parodai pristaciūsius nuolatinės „deimančiukų“ sambūrio dalyvės Irena Guobienė, Domicelė Augutienė ir Svėdasų seniūnas Saulius Rasalas

*Į erdvų muziejaus kiemelį susirinko gausus būrys talentų ir jiems prijauciančių, jų kūrybą plojimais vertinančių žiūrovų.
V. Bagdono nuotraukos*

Liepos 18-ąją Svėdasų krašto (Vaižganto) muziejaus kiemelis prisipildė muzikos garsų, dainų, literatų skaitomų posmų, akys raibo nuo parodose eksponuojamų įvairiaspalvių rankdarbių. Tą šeštadienį čia vyko tradicinis – jau dvyliktasis talentų sambūris „Ieškokime „deimančiukų“ savyje ir šalia savęs“, kurį organizavo Anykščių kultūros centro Vaitkūnų skyrius, asociacija Vaižgantiečių klubas „Pragiedrulys“, Svėdasų krašto (Vaižganto) muziejus kartu su partneriu – asociacija Vaižganto krašto bendruomene.

Ir pačiame muziejuje, ir erdviame kiemelyje buvo kur „akis paganyti“, nes veikė daugybę parodų. Vaižganto krašto bendruomenė, minėdama tautodailės metus, organizavo unikalią parodą „Iš senolių kraičių skrynios“. Rūta Stanevičienė, Pranas Maišelis ir kiti šios parodos organizatoriai pasirūpino, kad Kunigiškių, Malaišių, Vaitkūnų, Gudonių bei kitų vietovių gyventojai pravertų spintas, kraičių skryniais, paskolintų parodai savo tėvų ir senelių austas staltieses, lovatieses bei kitokias grožybes. Tuo tarpu talentų sambūrio organizatoriams savo rankdarbius pateikė dabartiniai „deimančiukai“: kunigiškietės Genovaitė Kovienė, Alma Kuolienė, Dovilė Buzėnaitė, svėdasiškiai Irena Guobienė, Algimantas Baronas, Kupiškyje gyvenanti buvusi svėdasiškė Ona Jėckienė, Dalia Dagienė iš Gudonių, Miranda Navickienė iš Duokiškio. Vi-

sų jų darbai žavėjo savo unikalumu, gražumu, originalumu, o Monikos Budreikienės iš Kalvių išpūdingo dydžio popierinės gėlės tiesiog stebino. Šalių gėlių tądien net buvo atlikta daugybė fotosesijų. Daug kas fotografavosi ir prie nepakartojamų kompozicijų iš augalų, kurias sukūrė butėniškė Domicelė Augutienė, papuošusi vieną muziejaus pastato sieną. Kiemelyje buvo eksponuojama ir muziejininko, žurnalisto Vytauto Bagdono fotografijų paroda „Sustok, akimirka žavinga!“

Porą valandų muziejaus kiemelyje vyko išpūdingas koncertas, kurio metu kiekvienas dalyvis turėjo progą atskleisti savo talentus. Renginio vedėja Aldona Bagdonienė vos spėjo pristatinti šventės dalyvius. Pirmieji muzikos akordais pradžiugino kunigiškietė muzikos pedagogė Sigutė Kovienė (smuikas) ir svėdasiškis Mindaugas Antanėlis. Utenos Dauniškio gimnazijos auklėtinis Martinas Clarke, pritardamas gitara, padovanojo žiūrovams keletą populiarių dainų, sudainavo vieną ir savo kūrybos. Pradžiugino dainomis ir muzikos akordais trijulė „deimančiukų“ iš Kurklių Bronislavas Steponėnas, Vladas Lavinskas (akordeonas) ir Rugilė Steponėnaitė (saksofonas). Su elektriniais vargonais dvi savo sukurtas melodijas sugrojo muzikos mokytojas iš Duokiškio (Rokiškio r.) Vasilij Kaliažnyj. Svėdasų Juozo Tumo-Vaižganto gimnazijos ir Utenos muzi-

kos mokyklos moksleivis Nojus Jakubonis pagrojo birbyne, koncertavo bardas ir dainų kūrėjas svėdasiškis Algimantas Baronas, gitarą į rankas paėmė ir kaimo turizmo puoselėtojas iš Rokiškio rajono Juodonių kaimo Bronius Juozelskis.

Tarp muzikinių kūrinių labai pritaro poezijos posmai, perskaityti Kupiškio svėdasiškės Onos Jėckienės, Svėdasų literatų klubo „Sietuva“ vadovės Almos Švelnienės, svėdasiškės Ramunės Lapienytės, vaitkūnietės Zitės Berkevičienės, kunigiškietės Aldonos Širvinskienės, gudoniškės Dalios Dagienės. O svėdasiškė mokytoja, Vaižganto mažosios premijos „Už nuopelnus Svėdasų kraštui“ laureatė Irena Guobienė, kaip ir kasmet, paporino nuotainingą istoriją iš smagių aukštaičių gyvenimo...

Visiems pirmą kartą dalyvavusiems „deimančiukams“ buvo įteiktos leidykloje išspausdintos specialios talentų sambūriui Dėkavonės ir knygos „Vaižgantiška“ tematika. Na, o jau nebe pirmą kartą dalyvaujantiems „deimančiukų“ sambūriuose talentams buvo įteikti kompaktiniai diskai su žymaus kraštiečio aktorius, respublikos nusipelnusio artisto, Anykščių rajono Garbės piliečio, Vaižganto mažosios premijos laureato Ferdinando Jakšio skaitomu Kosto Ostrausko monospektakliu „Vaižgantas“.

Vytautas Bagdonas

Vyr. redaktorius Stasys Gavenavičius
tel. 8 677 71514

Leidėjas Svėdasų literatų klubas „Sietuva“
kodas 154314137

ISSN 2424-5801

Redakcinė grupė:

Inga Kilienė tel. 8 687 57137
Liveta Malcevičiūtė, tel. 8 605 00761

Spaustuvė „Morkūnas ir Kė“,
Draugystės g. 17, LT-51229 Kaunas
El. paštas: spaustuvė@morkunas.lt
Maketuotojas Rimantas Leitonas